

Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Jiřího Zemánka a soudců Josefa Fialy a Radovana Suchánka (soudce zpravodaje) o ústavní stížnosti stěžovatele **Tomio Okamury**, zastoupeného JUDr. Adamem Batunou, advokátem, sídlem Václavské náměstí 846/1, Praha 1 – Nové Město, proti rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 28. března 2018 č. j. 30 Cdo 3689/2017-356, rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 31. ledna 2017 č. j. 3 Co 186/2015-311 a III. výroku, IV. výroku písm. a) a výrokům V., VII., VIII. a IX. rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 10. července 2015 č. j. 66 C 173/2013-261 ve spojení s usnesením Městského soudu v Praze ze dne 3. srpna 2015 č. j. 66 C 173/2013-279, za účasti **Nejvyššího soudu, Vrchního soudu v Praze a Městského soudu v Praze**, jako účastníků řízení, a obchodní společnosti **CZECH NEWS CENTER a. s.**, sídlem Komunardů 1584/42, Praha 7 – Holešovice, zastoupené JUDr. Helenou Chaloupkovou, Ph. D., advokátkou, sídlem Na Kozačce 1289/7, Praha 2 – Vinohrady, jako vedlejší účastnice řízení, takto:

I. Rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 28. března 2018 č. j. 30 Cdo 3689/2017-356, rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 31. ledna 2017 č. j. 3 Co 186/2015-311 a výroky III., IV. písm. a), V., VII., VIII. a IX. rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 10. července 2015 č. j. 66 C 173/2013-261, ve spojení s usnesením Městského soudu v Praze ze dne 3. srpna 2015 č. j. 66 C 173/2013-279, byla porušena základní práva stěžovatele zaručená v čl. 10 odst. 1 a čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

II. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. března 2018 č. j. 30 Cdo 3689/2017-356, rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 31. ledna 2017 č. j. 3Co 186/2015-311 a výroky III., IV. písm. a), V., VII., VIII. a IX. rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 10. července 2015 č. j. 66 C 173/2013-261, ve spojení s usnesením Městského soudu v Praze ze dne 3. srpna 2015 č. j. 66 C 173/2013-279, se ruší.

Odůvodnění:

I.

Skutkové okolnosti věci a obsah napadených rozhodnutí

1. Ústavní stížností podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“) se stěžovatel domáhal zrušení v záhlaví uvedených rozhodnutí pro porušení svých práv plynoucích z čl. 4 odst. 4, čl. 10 a z čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“).

2. Z ústavní stížnosti, k ní přiložených kopií napadených rozhodnutí a spisu Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“) sp. zn. 66 C 173/2013, který si Ústavní soud vyžádal, se podává, že stěžovatel (žalobce) se v řízení před soudy domáhal žalobou proti vedlejší účastnici (žalované) ochrany osobnosti, do níž mělo být zasaženo jednáním právní předchůdkyně vedlejší účastnice (obchodní společnosti Ringier Axel Springer CZ a. s.) spočívajícím v uveřejnění celkem třinácti článků v časovém rozmezí od listopadu 2012 do podání žaloby dne 20. 11. 2013.

V nich je – stručně shrnuto – stěžovatel opakovaně nazýván „*Pitomio*“ a na fotografiích je nalíčen a vyobrazen jako klaun, dále byla k jednomu z nich připojena fotografie přítelkyně stěžovatele stažená bez jeho souhlasu z jeho facebookového profilu a uveřejněna s přidaným komentářem, stěžovatel byl označen za poradce ministra pro místní rozvoj Ing. Jiřího Paroubka a byla uveřejněna informace, že stěžovateli „zkrachovala“ společnost zabývající se organizací zájezdů pro plyšové hračky (Toy travelling s. r. o.). Stěžovatel proto požadoval po právní předchůdkyni vedlejší účastnice uhradit mu 300 000 Kč za nemajetkovou újmu, uveřejnění omluvy v časopisu Reflex a na internetových stránkách www.reflex.cz, dále uložení povinnosti právní předchůdkyni vedlejší účastnice zdržet se publikování a uveřejňování fotografie upravené tak, že je mu přidáno klaunské líčení a klaunský nos, a zdržet se ve všech jejích tištěných médiích i na on-line serverech komolení jeho jména označováním ho jako „*Pitomio*“.

3. V prvním stupni ve věci rozhodoval městský soud, který rozsudkem ze dne 10. 7. 2015 č. j. 66 C 173/2013-261 ve spojení s usnesením ze dne 3. 8. 2015 č. j. 66 C 173/2013-279 žalobě stěžovatele vyhověl toliko částečně, když uložil vedlejší účastnici povinnost uveřejnit na internetových stránkách www.reflex.cz omluvu stěžovateli v souvislosti s užitím označení „*Pitomio*“ v článku „*Pitomio: Všichni se perou, já se směju*“ ze dne 28. 8. 2013 a v on-line komentáři redaktorů Reflexu s názvem „*Sledujte s námi první povolební debatu*“ ze dne 26. 10. 2013, uveřejněných na uvedeném webu (výrok I.). Výrokem II. městský soud uložil vedlejší účastnici povinnost zdržet se ve všech jejích tištěných médiích i na on-line serverech komolení jména stěžovatele jeho označováním jako „*Pitomio*“, ledaže takové označení bude projevem oprávněné kritiky. Ve zbytku městský soud žalobu zamítl. Zamítl ji tedy jednak v rozsahu žalobního návrhu, aby vedlejší účastnici byla uložena povinnost omluvit se stěžovateli na stránkách týdeníku Reflex za to, že v tomto týdeníku a na www.reflex.cz byl označován jako „*Pitomio*“, dále že opakovaně byla uveřejněna jeho fotografie s přimalovaným klaunským líčením, že z jeho facebookového profilu byla stažena a uveřejněna soukromá fotografie s přidaným komentářem nezakládajícím se na pravdivých údajích, dále že v článku s názvem „*Úsvit aneb pohádka o přímé demokracii*“ uveřejněném ve vydání časopisu Reflex ze dne 10. 10. 2013 bylo uvedeno, že byl poradcem Ing. Jiřího Paroubka a že mu „zkrachovala cestovka pro plyšáky“, když obě tyto informace nebyly pravdivé (výrok III.), jednak v rozsahu žalobního návrhu, aby vedlejší účastnice v omluvě stěžovateli, kterou uveřejní na www.reflex.cz, byla povinna omluvit se za označování stěžovatele jako „*Pitomio*“ na www.reflex.cz nad rámec takového označování v článku a komentáři specifikovaných v I. výroku [výrok IV. a)] a uveřejnit v omluvě před slovy „*na www.reflex.cz*“ text „*na stránkách týdeníku Reflex*“ a za slovy „*jako „Pitomio*““ text omluvy, jejíž obsah je uveden ve výroku III [výrok IV. b)]. Zamítnuty byly též návrhy stěžovatele, aby mu vedlejší účastnice zaplatila 300 000 Kč (výrok V.), aby byla povinna zdržet se ve všech svých tištěných médiích i na on-line serverech publikování a uveřejňování fotografie stěžovatele upravené tak, že je mu přidáno klaunské líčení a klaunský nos (výrok VI.) a aby byla povinna zdržet se ve všech svých tištěných médiích i na on-line serverech komolení jména stěžovatele jeho označováním jako „*Pitomio*“, pokud takové označení bude projevem oprávněné kritiky (výrok VII.). Žádnému z účastníků nepřiznal městský soud právo na náhradu nákladů řízení (výrok VIII.). Doplňujícím usnesením městského soudu ze dne 3. 8. 2015 č. j. 66 C 173/2013-279 byl do jeho rozsudku doplněn výrok IX., jímž bylo rozhodnuto o povinnosti účastníků řízení zaplatit náklady státu ve výši 24,20 Kč, a to rovným dílem, po částce ve výši 12,10 Kč. V odůvodnění rozsudku městský soud uvedl, že „*v ostatních případech*“ (sc. než uvedených v jeho výroku I. – viz str. 30 rozsudku) „*napadané užití označení „Pitomio“ soud shledal v mezích oprávněné svobody projevu*“.

4. K odvolání stěžovatele Vrchní soud v Praze (dále jen „vrchní soud“) ústavní stížností napadeným rozsudkem ze dne 31. 1. 2017 č. j. 3 Co 186/2015-311 rozsudek městského soudu v odvoláním napadené části, tj. ve výrocích III. až IX., potvrdil (výrok I.) a zavázal stěžovatele k náhradě nákladů odvolacího řízení (výrok II.). Vrchní soud se ztotožnil s městským soudem jak ve skutkových zjištěních, tak i v jeho právních závěrech, a vyslovil se, že názory městského soudu sdílí. Ztotožnil se též s poukázáním městského soudu na relevantní judikaturu a napadený rozsudek tak jako věcně správný potvrdil.

5. Proti rozsudku vrchního soudu stěžovatel brojil podáním dovolání, které Nejvyšší soud v záhlaví uvedeném rozsudkem v části směřující proti I. výroku rozsudku vrchního soudu zamítl (výrok I.). V části proti II. výroku rozsudku vrchního soudu dovolání odmítl jako vadné a současně i nepřipustné (výrok II.), neboť stěžovatel „*ve vztahu k těmto výrokům*“ (správně „tomuto výroku“ – pozn. Ústavního soudu) neuplatňuje žádnou dovolací argumentaci, takže „*neotevívá žádnou otázku procesního nebo hmotného práva*“ a navíc není dovolání „*proti těmto výrokům*“ (správně: „tomuto výroku“ – pozn. Ústavního soudu) objektivně přípustné vzhledem k § 238 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu. Stěžovatele současně zavázal k náhradě nákladů dovolacího řízení (výrok III.). V přípustné části dovolání se Nejvyšší soud po věcné stránce zabýval otázkou „*zda je přípustným zásahem do práva na ochranu jména a důstojnosti podle čl. 1 Listiny základních práv a svobod, zkomolení jména takovým způsobem, kdy je jméno spojeno s hanlivým a urážlivým výrazem*“. Dospěl přitom k závěru, že z hlediska posuzování této otázky je rozhodnutí vrchního soudu správné, když poukázal na nález Ústavního soudu ze dne 4. 4. 2005 sp. zn. IV. ÚS 146/04 (N 71/37 SbNU 9) týkající se svobody projevu. Nejvyšší soud se zabývá i povahou karikatury a uzavírá, že může-li se stát předmětem karikatury podoba člověka, „*pak ani nelze vyloučit analogickou možnost poškození jména člověka případným zkarikováním*“. I v tomto případě obdobně karikatura náleží do podmnožiny hodnotících soudů.

II.

Argumentace stěžovatele

6. Porušení namítaných základních práv stěžovatel odůvodňuje pochybením obecných soudů ohledně přípustnosti užití zkomoleniny jména stěžovatele (Tomio) a hanlivého výrazu (pitomec). Podle jeho názoru „*veřejné užití takovéto zkomoleniny, z níž je ve spojení s přiloženou fotografií vyobrazující stěžovatele jako klauna zřejmé, že jde o stěžovatele, a že si o něm vedlejší účastnice myslí, že je pitomec, nemůže být považováno za přípustný projev hodnotící kritiky a nemůže tak požívat ochrany*“. Stěžovatel poukazuje na to, že soudy při svém rozhodování nerozlišovaly mezi expresivním označením jednání a hanlivým zkomolením jména. Neztotožňuje se se závěry soudů, jimiž užití zkomoleniny jeho jména shledaly za projev oprávněné kritiky stěžovatele vůči jeho postojům a nedůvodně tak upřednostnily svobodu projevu vedlejší účastnice před ochranou osobnosti stěžovatele.

7. Stěžovatel dále vyslovuje názor, že slabší ochrana veřejně činných osob při jejich kritice oproti osobám, které nejsou na veřejném životě účastny, by neměla být přípustná v rovině ochrany osobního jména a příjmení. Ty by měly být chráněny u všech osob stejně. Dále vyslovuje své přesvědčení, že nikdo nemůže být oprávněn slučovat jméno konkrétní osoby s hanlivými výrazy nebo takového zkomoleného hanlivého označení užívat obecně veřejně při identifikaci dané osoby namísto jejího skutečného jména. Zdůrazňuje přitom, že použití hrubě hanlivého označení je zcela obecné vůči stěžovateli jako osobě, a nikoli spjaté s jeho konkrétním výrokiem, přičemž použití takového výrazu mělo toliko difamační cíl.

8. Stěžovatel vyjádřil své přesvědčení, že jednání vedlejší účastnice vybočilo z přípustných hranic svobody projevu, přičemž soudy při poměrování práva stěžovatele zaručeného v čl. 10 odst. 1 Listiny a práva vedlejší účastnice plynoucího z čl. 17 Listiny, nepostupovaly správně, opomenuly příčinnou souvislost poměřovaných práv a nevzaly dostatečný zřetel na ústavněprávní povahu projednávané věci. Právu stěžovatele zaručenému v čl. 10 odst. 1 Listiny tak nebyla poskytnuta žádoucí ochrana, přičemž upřednostněním svobody projevu za daných okolností měly soudy porušit i čl. 4 odst. 4 Listiny.

9. Argumentace stěžovatele se dále zaměřuje na kritiku postupu soudů při posuzování přiměřenosti použití výrazu „*Pitomio*“, když neposuzovaly podrobně každé jednotlivé označení stěžovatele a jeho případnou souvislost s kritizovaným výrokiem, ale vycházely pouze z obecného mediálního obrazu, který byl o stěžovateli vytvořen vedlejší účastnicí. Stěžovatel přitom poukázal na nálezn Ústavního soudu ze dne 11. 6. 2018 sp. zn. I. ÚS 4022/17 (N 110/89 SbNU 631), podle kterého je vždy nutné zkoumat celkový kontext, v jakém byl ten který výrok pronesen. Takový postup soudů považuje stěžovatel za rozporný s jeho právem na soudní ochranu zaručeným v čl. 36 odst. 1 Listiny.

III.

Vyjádření účastníků, vedlejší účastnice řízení a replika stěžovatele

10. Městský soud ve vyjádření k ústavní stížnosti rekapituluje výrokovou část svého rozsudku a k vysloveným závěrům plně odkazuje na jeho odůvodnění, jakož i na napadené rozsudky vrchního soudu a Nejvyššího soudu. Z ústavní stížnosti dovozuje, že ačkoli stěžovatel napadá rozhodnutí v celém rozsahu výroku III., v textu ústavní stížnosti brojí toliko proti zamítnutí omluvy v časopisu *Reflex* za označování výrazem „*Pitomio*“, vůči dalším závěrům soudů ohledně ostatních žalobou tvrzených zásahů (uveřejnění fotografie stěžovatele s přimalovaným klaunským líčením, stažení soukromé fotografie přítelkyně stěžovatele z facebookového profilu stěžovatele a uveřejnění s přidaným komentářem, označení stěžovatele za poradce Ing. Jiřího Paroubka a uveřejnění informace, že stěžovateli „*zkrachovala cestovka pro plyšáky*“) však „*nijak nebrojí a stížnost tak zde nemůže být důvodná již z tohoto důvodu*“.

11. Další argumentace městského soudu je tak zaměřena toliko k jeho závěrům o možnostech užití výrazu „*Pitomio*“. Uvádí, že absolutní zákaz jeho použití by představoval nepřijatelnou cenzuru a dovozuje, že existují (existovaly a mohou v budoucnu existovat) situace, kdy toto označení může být v konkrétním kontextu ještě projevem oprávněné kritiky. Poukazuje přitom na judikaturu Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „ESLP“) [rozsudek ze dne 1. 7. 1997 ve věci *Oberschlick proti Rakousku* (č. 2), č. 20834/91] i rozhodovací praxi Ústavního soudu [nálezn ze dne 15. 5. 2012 sp. zn. II. ÚS 171/12 (N 105/65 SbNU 439), citovaný na str. 29 rozsudku], ze které dovozuje, že kdyby byl zákaz užití označení „*Pitomio*“ bezvýjimečný, představovalo by takové rozhodnutí nepřijatelný zásah do svobody slova.

12. Městský soud ve svém vyjádření vyslovuje přesvědčení, že soudy se pečlivě zabývaly střetem svobody projevu a práva na ochranu osobnosti a pečlivě s respektem k zásadě proporcionality vážily, které kdy upřednostnit, odrazem čeho je skutečnost, že tam kde shledaly použití předmětného výrazu za samoúčelné, byla stěžovateli soudy poskytnuta ochrana. Městský soud připomíná, že výraz „*Pitomio*“ byl žalovanou stranou použit poprvé nikoli izolovaně, ale jako součást klaunské karikatury, přičemž se tak stalo „*ve specifické době spojené s kandidaturou stěžovatele na funkci prezidenta*“.

13. Městský soud tedy nesdílí názor stěžovatele na existenci důvodů, jež by mohly vést k závěru o opodstatněnosti ústavní stížnosti, a to ani ve vztahu k rozhodnutí ve věci samé, ani ve vztahu k rozhodnutí o nákladech řízení.

14. Vrchní soud ve vyjádření k ústavní stížnosti odkazuje na závěry městského soudu, který pečlivě rozlišoval jednotlivé okolnosti užití zkomoleniny jména stěžovatele (složeniny jeho jména a hanlivé nadávky), přičemž vrchní soud se s těmito závěry ztotožnil. Otázka, zda je přípustným zásahem do práva na ochranu jména a důstojnosti podle čl. 10 odst. 1 Listiny zkomolení jména dotčené osoby takovým způsobem, že je spojeno s hanlivým a urážlivým výrazem, byla předmětem i přezkumu Nejvyššího soudu, na který vrchní soud poukázal, a to i ve spojení se závěry nálezu Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 146/04.

15. Vrchní soud argumentuje nedůvodností opětovného (třetího) přezkoumání správnosti věcných závěrů městského soudu, které byly ponechány nadřízenými soudy beze změny a navrhuje ústavní stížnost odmítnout jako zjevně neopodstatněnou, popř. zamítnout jako nedůvodnou bez nařízení ústního jednání.

16. Nejvyšší soud ve svém vyjádření odkazuje na své rozhodnutí o dovolací otázce, přičemž argumentaci stěžovatele v ústavní stížnosti považuje toliko za opakování argumentů a námitek uplatňovaných před obecnými soudy, k nimž soudy „*podaly svá stanoviska*“ a o nichž také rozhodly. Zdůrazňuje přitom důslednost dokazování městského soudu a jeho ucelené a logické právní posouzení věci s relevantními odkazy na judikaturu Ústavního soudu i ESLP. Městský soud detailně posuzoval zásahy do osobnosti stěžovatele a vyrovnal se s otázkou hodnotících soudů a provedenou karikaturou jména stěžovatele, přičemž tyto závěry aproboval i Nejvyšší soud. Předmětem karikatury se totiž může stát také jméno osoby, přitom je třeba dbát na přiměřenost jejího užití v poměru ke sledovanému cíli kritiky, což v této věci bylo naplněno.

17. Nejvyšší soud se domnívá, že jeho rozhodnutím nemohla být porušena základní práva stěžovatele podle čl. 4 odst. 4, čl. 10 a čl. 36 odst. 1 Listiny, resp. žádné jeho ústavním pořádkem nebo „*mezinárodními právními dokumenty*“ chráněné právo. Podle názoru Nejvyššího soudu „*nelze dovodit nic jiného, než že ústavní stížnost proti jeho rozhodnutí není přípustná ani důvodná*“, pročež navrhuje, aby Ústavní soud „*ústavní stížnost (pokud ji neodmítne) zamítl*“, a vyslovuje souhlas s upuštěním od ústního jednání.

18. Vedlejší účastnice uvádí, že z napadených rozsudků je zřejmé, že soudy provedly test proporcionality mezi konkurujícími si právy na svobodu projevu a na ochranu osobnosti, a rozlišily, ve kterých případech byl výraz „*Pitomio*“ užit samoúčelně, a ve kterých případech byl užit v rámci oprávněné kritiky. Tento výraz byl vedlejší účastnicí užit zejména s ohledem na ohlášení prezidentské kandidatury stěžovatele, který je politikem kontroverzním, který provokativně otevírá žhavá témata, vyzývá k tomu nebýt politicky korektní a volí často silná slova, vyjadřuje se k širokému spektru otázek, a to často způsobem pro část veřejnosti nepřijatelným. Vedlejší účastnice poukázala na rozsudek městského soudu, podle něhož z dokazování vyplynulo, že vedlejší účastnice své názory na stěžovatele čtenářům vysvětluje a popisuje, že čtenář ví, na základě jakých konkrétních názorů, postojů a činů volí vedlejší účastnice uvedenou „*slovní zkratku ke kritické identifikaci žalobce*“ a že ze strany vedlejší účastnice jde o varování před populismem, nacionalismem, extremismem, potažmo jeho schvalováním, před xenofobií a rasovou nesnášenlivostí.

19. Vedlejší účastnice dále uvádí, že nelze bez dalšího tvrdit, že každé expresivní či vulgární sdělení je zásahem do osobnostních práv dotčené osoby, ale je vždy nutné provést tzv. test proporcionality mezi právem na svobodu projevu a právem na ochranu osobnosti, a na jeho základě zvážit, které z těchto práv v případě jejich kolize převáží. To, že i v případě vulgárních projevů nejde vždy o neoprávněný zásah do osobnostních práv, vyplývá z judikatury Ústavního soudu (např. náleze ze dne 20. 5. 2014 sp. zn. IV. ÚS 1511/13, bod 42) i ESLP [rozsudek ve věci *Oberschlick proti Rakousku* (č. 2)]. Navíc jak městský soud, tak i vrchní soud dospěly k závěru, že výraz „*Pitomio*“ nedosahuje svojí intenzitou např. výrazu *Trottel* (v překladu blbec, idiot, kretén, pitomec apod.), kterému ve zmiňovaném rozhodnutí poskytl ochranu ESLP, resp. že expresivnost výrazu „*Pitomio*“ je umenšena tím, že není použit ve svém základním tvaru.

20. Vedlejší účastnice se ztotožňuje i se závěry Nejvyššího soudu, podle kterého lze obdobně jako u ostatních složek osobnosti člověka předpokládat případy, kdy dotčení tohoto osobnostního statku (práva na jméno) nebude mít charakter zásahu neoprávněného.

21. Vedlejší účastnice dále odkázala na judikaturu Nejvyššího soudu, Ústavního soudu i ESLP, podle níž jsou ve veřejné debatě i názory nadnesené a přehánějící ústavně chráněnými, podle níž svoboda projevu se vztahuje nejen na „informace“ nebo „myšlenky“, které jsou přijímány příznivě nebo považovány za neútočné nebo lhostejné, ale také na ty, které urážejí, šokují nebo znepokojují, a podle níž meze hodnotících soudů užitých vůči osobám veřejně činným jsou širší, než vůči ostatním osobám. Takové jsou požadavky plurality, tolerance a snášenlivosti.

22. Vedlejší účastnice je s ohledem na závěry soudů přesvědčena, že jejich napadenými rozsudky nebyla porušena základní práva stěžovatele podle čl. 4 odst. 4, čl. 10 ani dle čl. 36 odst. 1 Listiny. Proto Ústavnímu soudu navrhla, aby ústavní stížnost odmítl, případně zamítl.

23. Vyjádření účastníků řízení a vedlejší účastnice byla zaslána stěžovateli k replice. Stěžovatel zopakoval své přesvědčení, že jednání vedlejší účastnice vybočilo z přípustných hranic svobody projevu a soudy nevezaly dostatečný zřetel na ústavněprávní povahu projednávané věci. Opětovně prezentuje své stanovisko k užití výrazu „*Pitomio*“ a absenci přímé věcné návaznosti na jeho výroky. Za nepřiměřené považuje užití předmětného výrazu i v mezích karikatury, kterou by měl jako veřejně činná osoba snášet, protože „*karikatura nesmí mít dimenzi označení jiné osoby vulgarizmem či nadávkou*“ a svá tvrzení opírá o judikaturu Ústavního soudu (nálezy sp. zn. IV. ÚS 146/04 a IV. ÚS 1511/13). V dalším odkazuje na text ústavní stížnosti.

IV.

Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

24. Ústavní soud posoudil splnění procesních předpokladů řízení a dospěl k závěru, že ústavní stížnost byla podána včas, oprávněným stěžovatelem, který byl účastníkem řízení, v němž byla vydána napadená rozhodnutí, a Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Stěžovatel je právně zastoupen v souladu s § 29 až § 31 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“), a ústavní stížnost je přípustná (§ 75 odst. 1 téhož zákona *a contrario*), neboť stěžovatel vyčerpал všechny zákonné procesní prostředky k ochraně svých práv.

V.

Posouzení důvodnosti ústavní stížnosti

25. Ústavní soud připomíná, že není součástí soustavy soudů (čl. 91 odst. 1 Ústavy) a nepřísluší mu oprávnění vykonávat dozor nad rozhodovací činností soudů. Nepředstavuje další instanci v systému obecného soudnictví, proto do rozhodovací činnosti soudů je Ústavní soud v řízení o ústavní stížnosti podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy oprávněn zasáhnout pouze tehdy, byla-li pravomocným rozhodnutím těchto orgánů porušena ústavně zaručená základní práva nebo svobody stěžovatele. V posuzované věci ústavní stížnost směřuje proti rozhodnutím soudů o žalobě na ochranu osobnosti. Jde o nárok stěžovatele odvíjející se od základního práva každého na zachování lidské důstojnosti, osobní cti, dobré pověsti a ochranu jména zaručeného v čl. 10 odst. 1 Listiny, proto již podstata nároku, o kterém byly soudy rozhodovány, se dotýká práva, jemuž je poskytována ochrana na ústavněprávní úrovni. Soudy tak při rozhodování o poskytnutí ochrany osobnostním právům stěžovatele podle občanského zákoníku, kterým se provádí právo podle čl. 10 odst. 1 Listiny na úrovni zákona, nemohou opomíjet ústavní základ tohoto práva.

26. Předmětem posouzení v dané věci je, zda soudy dostaly své povinnosti poskytovat ochranu základním právům a svobodám (čl. 4 Ústavy), a to v tom smyslu, zda porušily základní právo stěžovatele na zachování jeho důstojnosti, osobní cti, dobré pověsti a ochranu jména, zaručené v čl. 10 odst. 1 Listiny, tím, že naopak poskytly ochranu základnímu právu vedlejší účastnice na svobodu projevu podle čl. 17 Listiny, a zda řízení splňovalo náležitosti řádného procesu ve smyslu práva na soudní ochranu zaručeného v čl. 36 odst. 1 Listiny.

V./a

*Východiska přístupu Ústavního soudu k posouzení střetu
mezi svobodou projevu a osobnostními právy*

27. Právo na lidskou důstojnost, osobní čest, dobrou pověst a ochranu svého jména zaručené článkem 10 odst. 1 Listiny je základním právem každého jednotlivce chránícím jeho soukromou sféru nejen před zásahy veřejné moci, ale i soukromých osob. Respekt k tomuto právu je na zákonné úrovni vyjádřen i možností domáhat se soudní ochrany před zásahem do osobnostních práv v souladu s občanským zákoníkem.

28. I když samotné znění čl. 10 Listiny omezení základního práva každého na lidskou důstojnost, osobní čest, dobrou pověst a ochranu svého jména přímo nepředpokládá, platí, že jeho omezení je možné v případě střetu s jiným ústavně zaručeným právem. Tak tomu může být i v případě kolize se svobodou projevu zaručenou v čl. 17 Listiny. Úvahy rozhodujícího soudu při vzájemném poměřování těchto práv musí přitom respektovat požadavky plynoucí z čl. 4 odst. 4 Listiny, tj. aby podle principu praktické konkordance byly šetřeny podstata a smysl obou základních práv. Politická práva na svobodu projevu a šíření informací stojí na stejné úrovni s právem na lidskou důstojnost, osobní čest, dobrou pověst a ochranu jména, proto při jejich střetu je nezbytné, aby soudy zvláště pečlivě zvažovaly, ochraně kterého z nich dají přednost před právem druhým, a neopomíjely přitom podstatu těchto poměřovaných práv.

29. Svoboda projevu a právo na informace zaručené v čl. 17 Listiny představují klíčová politická práva, jejichž uplatňování však může být omezeno v situacích, kdy se dostanou do konfliktu s dalšími základními právy jednotlivce. Svobodu projevu a právo na informace lze rovněž podle čl. 17 odst. 4 Listiny omezit zákonem, jde-li o opatření v demokratické společnosti nezbytná pro ochranu práv a svobod druhých, bezpečnost státu, veřejnou bezpečnost, ochranu veřejného zdraví a mravnosti. Svoboda projevu je chráněna též Úmluvou o ochraně lidských

práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“), jejíž čl. 10 do ní zahrnuje svobodu zastávat názory a přijímat a rozšiřovat informace nebo myšlenky bez zasahování státních orgánů a bez ohledu na hranice (odst. 1), současně ovšem stanoví i možnosti jejího omezení za účelem dosažení legitimního cíle. Přitom rozsah účelů možných omezení je širší, než je tomu u jiných Úmluvou chráněných základních práv, a obsahuje i ochranu morálky, pověsti nebo práv jiných (odst. 2). Svoboda projevu tak představuje nejen právo, ale i povinnost jeho nositele přistupovat k jeho uskutečňování odpovědným způsobem. Čl. 10 Úmluvy je jejím jediným článkem, který při určení podmínek výkonu zaručeného práva výslovně zdůrazňuje „povinnosti i odpovědnost“, což samozřejmě platí zejména při výkonu novinářské profese.

30. Svoboda projevu je základní náležitostí demokratické společnosti, v níž je dovoleno každému vyjadřovat se k věcem veřejným a prezentovat své hodnotící úsudky k nim. Toto právo zahrnuje nejen právo zastávat názor, přijímat a šířit informace, ale odpovídá mu i povinnost a odpovědnost respektovat práva a svobody jiných. Svoboda projevu totiž – jak shora uvedeno – může být v nezbytné míře omezena, a to mimo jiné i za účelem ochrany práv a svobod jiných (čl. 17 odst. 4 Listiny). Vymezení hranic, v nichž je zásah do svobody projevu oprávněn, a naopak za jakých podmínek lze považovat za legitimní vykonávání této svobody způsobem, jímž je zasahováno do práv a svobod jiných, se věnuje bohatá judikatura Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „ESLP“) i judikatura Ústavního soudu. ESLP se ve své rozhodovací praxi týkající se čl. 10 Úmluvy snaží o hledání rovnováhy mezi protichůdnými zájmy, které se dostávají do konfliktu se svobodou projevu. Základní pravidla výkladu svobody projevu shrnul např. v rozsudku ze dne 15. 7. 2010 ve věci *Gazeta Ukrajina-Tsentr proti Ukrajině*, č. 16695/04 (bod 46 odůvodnění).

31. Obecnější východiska při řešení střetu mezi základním právem na svobodu projevu a základním právem na ochranu důstojnosti a cti jednotlivce vymezil Ústavní soud v nálezu ze dne 3. 2. 2015 sp. zn. II. ÚS 2051/14 (N 23/76 SbNU 325, bod 31 odůvodnění). Podle něj musí být brána v potaz zejména 1. povaha výroku (tj. zda jde o skutkové tvrzení či hodnotový soud), 2. obsah výroku (např. zda jde o projev „politický“ či „komerční“), 3. forma výroku (zejména nakolik je předmětný výrok expresivní či dokonce vulgární), 4. postavení kritizované osoby (např. zda jde o osobu veřejně činnou nebo dokonce o osobu aktivní v politickém životě, případně o osobu veřejně známou), 5. zda se výrok (kritika) dotýká soukromé či veřejné sféry této kritizované osoby, 6. chování kritizované osoby (např. zda kritiku sama „vyprovokovala“ nebo jak se posléze ke kritice postavila), 7. kdo výrok pronáší (např. zda novinář, běžný občan, politik apod.) a konečně 8. kdy tak učiní (tzn. např. jaké měl či mohl mít jeho autor v daný okamžik k dispozici konkrétní údaje, z nichž vycházel, a v jaké situaci tak učinil). Každý z těchto faktorů má jistý význam při hledání spravedlivé rovnováhy mezi základními právy stojícími v kolizi, ovšem jejich relativní váha závisí vždy na jedinečných okolnostech každého případu. Zároveň Ústavní soud zdůraznil, že tento výčet relevantních faktorů není taxativní; v úvahu musí být vždy vzat celkový kontext věci a ve specifických případech mohou být významné i okolnosti, jež nelze do žádné z právě zmíněných kategorií zařadit [viz též náleze ze dne 23. 6. 2015 sp. zn. II. ÚS 577/13 (N 118/77 SbNU 721), bod 23 odůvodnění].

32. Hranice přípustné kritiky jsou širší vůči politikovi, který jedná jako veřejná osobnost, než vůči soukromé osobě. Politik se nevyhnutelně a vědomě vystavuje pozorné kontrole svých činů a gest, jak ze strany novinářů tak všech občanů, a musí projevit větší toleranci, především pak tehdy, když se sám pouští do veřejných prohlášení, která mohou být terčem kritiky. Má samozřejmě právo na ochranu pověsti, a to i mimo rámec soukromého života, avšak tato ochrana musí být v rovnováze se zájmy svobodné diskuse politických otázek, přičemž výjimky z práva na svobodu projevu musí být interpretovány úzce (viz zejména *Oberschlick proti*

Rakousku (č. 1), 1991, a *Vereinigung demokratischer Soldaten Österreichs a Gubi proti Rakousku*, 1994). Pokud jde o kritiku veřejně činných osob, je nutno vždy rovněž zvážit, zda je při kritice konkrétní osoby zasaženo do její profesní sféry či sféry soukromého života. Zasahují-li totiž kritika výlučně nebo převážně sféru profesní, je chráněna více než kritika zasahující do sféry soukromé [srov. např. rozsudek ESLP *Dalban proti Rumunsku* ze dne 28. 9. 1999, č. 28114/95, bod 50]. Ani u veřejně činné nebo známé osoby totiž nemůže platit, že by její soukromý život nebyl vůbec chráněn (nález sp. zn. II. ÚS 2051/14, bod 30 odůvodnění).

V./b

Uplatnění obecných východisek na posuzovanou věc

33. V kontextu řešení střetu mezi právem stěžovatele zaručeným v čl. 10 odst. 1 Listiny se svobodou projevu a právem na informace dle čl. 17 odst. 1 Listiny se Ústavní soud zabýval i předmětnou ústavní stížností. Stěžovatelem tvrzený zásah do jeho práv, před kterým mu nebyla poskytnuta ochrana v řízení před soudy, se týkal jednání vedlejší účastnice spočívajícího v označování stěžovatele na stránkách týdeníku Reflex a na internetových stránkách www.reflex.cz jako „*Pitomia*“, dále v opakovaném uveřejňování jeho fotografie upravené tak, že mu bylo přimalováno klaunské líčení, dále ve stáhnutí soukromé fotografie přítelkyně stěžovatele z jeho facebookového profilu s přidáním komentáře nezakládajícího se na pravdivých údajích, a rovněž v uveřejnění informace v časopisu Reflex ze dne 10. 10. 2013 v článku s názvem „*Úsvit aneb pohádka o přímé demokracii*“, že byl poradcem ministra pro místní rozvoj Ing. Jiřího Paroubka a že mu „zkrachovala“ společnost (cestovní kancelář) organizující zájezdy plyšových hraček. Zveřejnění uvedených informací o stěžovateli je pro rozhodnutí o legitimitě takového postupu z hlediska výkonu svobody projevu vedlejší účastnicí posuzovat jednotlivě, s ohledem na povahu namítané kritiky v jednotlivých případech. Jednání vedlejší účastnice, jímž mělo být zasaženo do osobnostních práv stěžovatele, potažmo do jeho základního práva podle čl. 10 odst. 1 Listiny, a které bylo předmětem původního sporu, spočívá zčásti ve zveřejnění hodnotících úsudků, a zčásti ve zveřejnění skutkových tvrzení o stěžovateli, což má nesporný význam při posuzování legitimacy jejich zveřejnění a šíření.

34. V posuzované věci bylo úkolem soudů vypořádat se s otázkou možných mezí při vykonávání práva na informace sdělovacími prostředky v situaci, kdy se tyto informace mohou dotýkat základních práv stěžovatele, zaručených článkem 10 Listiny. Stěžovatel byl a je osobou veřejně činnou, u níž se předpokládá zvýšená tolerance přijatelné kritiky, než u osoby soukromé (srov. např. nález Ústavního soudu ze dne 15. 3. 2005 sp. zn. I. ÚS 367/03 (N 57/36 SbNU 605); rozsudek ESLP ze dne 8. 7. 1986 ve věci *Lingens proti Rakousku*, č. 09815/82; rozsudek ESLP ze dne 9. 6. 1998 ve věci *Incal proti Turecku*, č. 22678/93), to samo o sobě ale důvodnost neposkytnutí mu ochrany nezakládá. K rozhodnutí o (ne)legitimitě zásahu do jeho práva je nezbytné posoudit splnění dalších limitačních kritérií pro výkon svobody projevu.

35. Jak již bylo konstatováno, svoboda projevu a právo na informace jsou nerozlučně spjata s povinnostmi a závazky z nich plynoucími. V případě jejich vykonávání v oblasti žurnalistiky lze ochranu svobody projevu a práva na šíření informace o věcech veřejného zájmu poskytnout toliko za předpokladu, že média jednají v dobré víře, na přesném skutkovém základě a poskytují spolehlivé a přesné informace v souladu s novinářskou etikou. Důsledně je přitom potřeba respektování těchto povinností posuzovat v situaci, kdy výkonem svobody projevu je útočeno na osobnostní práva jiného (srov. rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 22. 10. 2007 ve věci *Lindon, Otchakovsky-Laurens a July proti Francii*, stížnosti č. 21279/02 a 36448/02, bod 67).

36. Z hlediska stěžovatelem namítaného porušení práva na soudní ochranu zaručeného v čl. 36 odst. 1 Listiny považuje Ústavní soud za exces neodpovídající požadavkům řádného procesu rozpor mezi skutkovými a právními závěry o namítaných nepravdivých tvrzeních o tom, že stěžovatel „byl poradcem Jiřího Paroubka“ a že mu jako spolumajiteli „zkrachovala“ cestovní kancelář organizující zájezdy „plyšáků“ do Prahy, tedy že stěžovatel s tímto nápadem neuspěl.

37. Městský soud ve svém rozhodnutí uvedl, že skutkové tvrzení o tom, že stěžovatel byl poradcem Ing. Jiřího Paroubka (přesně že „si z něj tehdejší ministr pro místní rozvoj Jiří Paroubek udělal poradce přes cestovní ruch“), nebylo prokázáno (právní předchůdkyně vedlejší účastnice na prokazování rezignovala), avšak z prokázané skutečnosti, že stěžovatel jako představitel Asociace cestovních kanceláří a agentur a Ing. Jiří Paroubek se pracovně sešli v době, kdy byl Ing. Jiří Paroubek ministrem pro místní rozvoj a později předsedou vlády, dovodil, že „těžko si lze představit, že jejich vzájemná debata nezahrnovala i úvahy o cestovním ruchu, kdy jistě Jiřího Paroubka názor žalobce zajímal a žalobce jistě svůj názor se zájmem prezentoval, nadneseně řečeno zde lze i uzavřít, že se spolu radili“ a dospěl k závěru, že použití výrazu poradce „v tomto širokém, zjednodušujícím významu je i trefné“ (str. 30 rozsudku městského soudu). Současně však městský soud uvedl, že stěžovatel oficiálním, placeným, najatým poradcem Ing. Jiřího Paroubka „skutečně ... nebyl“. Tyto rozporné závěry městského soudu se extrémně vymykají z mezí standardního právního výkladu. Za použití argumentu *ad absurdum* by pak bylo možné tvrdit, že každý, kdo se pracovně setká s ministrem či předsedou vlády, je jeho poradcem [srov. § 2 odst. 3 písm. b) zákona č. 218/2002 Sb., o službě státních zaměstnanců ve správních úřadech a o odměňování těchto zaměstnanců a ostatních zaměstnanců ve správních úřadech (služební zákon), a § 2 odst. 1 písm. a) zákona č. 234/2014 Sb., o státní službě]. Nelze přijmout ani paušalizující úvahu městského soudu, že „nemá takový nepravdivý údaj způsobilost zasáhnout do osobnostních práv, není přeci nijak dehonestující, pokud člověk v čele asociace působící v oblasti cestovního ruchu radí ministrovi místního rozvoje, popř. premiérovi vlády, naopak je to výrazem fundovanosti v předmětné oblasti“, neboť není možno presumovat, že nepravdivé veřejné označení určité osoby za poradce konkrétního (bývalého) ministra či předsedy vlády nemůže v aktuálním kontextu u významné části veřejnosti vyvolávat negativní ohlas s možným dopadem do oblasti dobré pověsti nebo osobní cti takové osoby.

38. Pravdivost tvrzení o tom, že „Před svým vstupem do politiky proslul Tomio Okamura zejména jako spolumajitel cestovní kanceláře, která organizovala zájezdy plyšáků do Prahy. Nápad se nepovedl a firma zkrachovala. Škoda. Kdyby s ním Okamura uspěl, třeba bychom od něj dnes měli pokoj.“, byla rovněž předmětem dokazování městského soudu, přičemž bylo prokázáno, že v době „krachu“ předmětné společnosti stěžovatel již nebyl jejím společníkem. Navzdory tomu městský soud uzavřel, že namítané tvrzení je „přípustnou novinářskou zkratkou“, kterou vedlejší účastnice vyjádřila, že projekt, u jehož zrodu stěžovatel v minulosti stál, „zkrachoval“. Soud tak vůbec nevzal v potaz prokázanou okolnost, že stěžovatel v době, kdy došlo ke „krachu“ společnosti, již nebyl jejím společníkem, tj. neměl žádný vliv na její fungování, nebyla to jeho společnost, a tedy nezkrachovala společnost „jeho“, resp. jemu.

39. Je nepochybné, že pravdivost nebo lživost zveřejňované informace bude mít zásadní vliv na rozhodování o poskytnutí ochrany právu na informace, a to zvláště za situace, kdy se toto právo dostává do střetu s právem na zachování lidské důstojnosti, osobní cti, dobré pověsti a ochranu jména zaručeném v čl. 10 odst. 1 Listiny. Závěry soudů, které navzdory dokazováním prokázané nepravdivosti zveřejněných informací neshledaly zásah do osobnostních práv stěžovatele, nelze v ústavněprávní rovině přijmout. Nepravdivá skutková tvrzení (na rozdíl od hodnotících úsudků) nemohou v právním státě požívat ochrany na úkor osobnostních práv

jednotlivce, kterého se dotýkají. Přitom platí, že i ve sporech o pravdivost skutkového tvrzení je třeba vycházet z reálného pojetí kategorie pravdivosti, které bere v úvahu kontext proneseného výroku, zejména nakolik byl tento výrok založen na spolehlivých informacích, které jeho autor k dispozici skutečně měl, nebo je k dispozici přinejmenším mít mohl a měl. Uvedené neznamená, že by kategorie pravdivosti byla subjektivní či zcela závislá na informacích, které má autor výroku (nahodile) k dispozici. Právě naopak – ještě předtím, než pronese skutkové tvrzení, které je způsobilé zasáhnout do osobnostních práv jiné osoby, by každý měl vyvinout určité přiměřené úsilí za účelem zjištění, zda je jím pronášený výrok pravdivý. Míra tohoto úsilí, kterou je od autora výroku možno oprávněně požadovat, se přitom může lišit v závislosti na tom, nakolik závažný je hrozící zásah do osobnostních práv dotčené osoby či v závislosti na osobě autora výroku – větší nároky budou v tomto ohledu kladeny na novináře, politiky či experty v určitém oboru (tedy na osoby, u nichž lze očekávat vyšší stupeň informovanosti a znalostí), a naopak nižší na „běžné občany“, od nichž tato očekávání požadovat nelze. Uvedené se pochopitelně vztahuje pouze na skutková tvrzení, o jejichž správnosti je jejich autor přesvědčen, tj. nikoliv na vědomé šíření nepravdy – lhaní (nálezn Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 2051/14, bod 35 odůvodnění).

40. Soudy však ve věci stěžovatele vůbec nerozlišovaly (nebo jen zcela nedostatečně) mezi skutkovými tvrzeními a hodnotícími úsudky, popř. tzv. hybridními výroky. Přitom klasifikace samotných sporných výroků je prvním důležitým aspektem, který je nutno při vyvažování práv podle čl. 10 odst. 1 a čl. 17 Listiny vzít v potaz. Ústavní soud totiž ve své dosavadní rozhodovací praxi ustáleně vyžaduje, aby soudy braly zřetel na to, zda sporné výroky mají povahu skutkového tvrzení, nebo hodnotícího (hodnotového) soudu [srov. kupř. nálezn ze dne 8. 2. 2000 sp. zn. I. ÚS 156/99 (N 19/17 SbNU 133), nálezn sp. zn. IV. ÚS 146/04, nálezn sp. zn. I. ÚS 367/03 nebo nálezn sp. zn. IV. ÚS 1511/13, bod 29 odůvodnění], což je požadavek plně odpovídající též rozhodovací praxi ESLP (srov. rozsudek ve věci *Lingens proti Rakousku* ze dne 8. 7. 1986, stížnost č. 9815/82, bod 46 odůvodnění). Rozlišování mezi skutkovými tvrzeními, hodnotovými soudy a hybridními výroky se uplatňuje při posuzování projevů obecně [viz např. nálezn ze dne 11. 11. 2005 sp. zn. I. ÚS 453/03 (N 209/39 SbNU 215) a nálezn sp. zn. II. ÚS 2051/14, bod 26 odůvodnění]. Uvedené rozlišení je z ústavního hlediska důležité zejména proto, že samy hodnotící soudy nepodléhají důkazu pravdy, zatímco oprávněnost skutkových tvrzení je do značné míry determinována jejich pravdivostí. Přitom v souladu s rozhodovací praxí Ústavního soudu je domněnkou dovolené kritiky (presumpcí ústavní konformity) chráněn toliko hodnotící úsudek, nikoli tvrzení faktů, která v míře, v níž sloužila za základ kritiky, musí naopak důkazně prokazovat kritik sám [srov. nálezn sp. zn. IV. ÚS 23/05 ze dne 17. 7. 2007 (N 111/46 SbNU 41), obdobně srov. rozsudek ESLP ze dne 17. 12. 2004 ve věci *Pedersen a Baadsgaard proti Dánsku*, stížnost č. 49017/99, bod 76]. Prokázání tvrzených faktů kritikem samotným platí jako evropský ústavní standard (např. rozhodnutí Sněmovny lordů ze dne 28. 10. 1999 ve věci *Reynolds v. Times News Papers Limited* nebo rozhodnutí německého Spolkového ústavního soudu ze dne 3. 6. 1980, 1 BvR 797/78 v případě *Böll*, který je potvrzován i judikaturou ESLP, např. rozhodnutím velkého senátu ze dne 17. 12. 2004 ve věci *Pedersen a Baadsgaard v. Dánsko*).

41. Tam, kde je nějaké prohlášení hodnotovým soudem, může přiměřenost zásahu do osobnostních práv záviset na tom, zda existuje dostatečný faktický podklad pro napadené prohlášení, protože i hodnotový soud, bez jakéhokoli faktického podkladu, může být přehnaný [srov. nálezn sp. zn. I. ÚS 367/03 a rozsudky ESLP ze dne 24. 2. 1997 ve věci *De Haes a Gijssels proti Belgii*, č. 19983/92, a *Oberschlick proti Rakousku* (č. 2)]. U hodnotových soudů je tak nutno zvažovat jejich přiměřenost ve vztahu ke kritizované skutečnosti (srov. rozsudky ESLP *Jerusalem proti Rakousku* ze dne 27. 2. 2001, č. 26958/95, bod 43, či *Kuliš and Rózycki proti*

Polsku ze dne 6. 10. 2009, č. 27209/03, bod 38 odůvodnění). Je tedy rozdíl mezi použitím tvrdých či ostrých výrazů, které se však opírají o kritizovaný skutkový základ a jsou přiměřené cílům kritiky, resp. kritizovaným skutečnostem, na straně jedné, a samoúčelnými vulgaritami či urážkami, na straně druhé. Ústavní soud tedy vychází z toho, že ačkoli platí, jak bylo shora uvedeno, presumpce ústavnosti hodnotových soudů, i tyto mají své meze dané nepřiměřenou expresivní formou „zjevně překračují meze slušnosti“ [viz nálezn sp. zn. IV. ÚS 1511/13, body 31 a 47 odůvodnění).

42. Dalším obecným pravidlem, které lze dovodit z odkazované evropské judikatury, je, že chce-li kdokoliv zveřejnit o jiné osobě informaci difamačního charakteru, nelze jeho počínání považovat za rozumné či legitimní, neprokáže-li, že měl rozumné důvody pro spoléhání se na pravdivost difamační informace, kterou šířil, a dále prokáže-li, že podnikl řádné dostupné kroky k ověření si pravdivosti takové informace, a to v míře a intenzitě, v níž mu bylo ověření informace přístupné, a konečně, pokud sám neměl důvod nevěřit, že difamační informace je nepravdivá. Důležité pro zvážení legitimního zveřejnění informace je zkoumání motivu zveřejnění. Legimititu zveřejnění informace nelze dovodit, byla-li převážně motivována touhou poškodit difamovanou osobu, jestliže šířitel sám informaci nevěřil anebo poskytl-li ji bezohledně, aniž by se řádně staral o to, zda je či není pravdivá [viz nálezn Ústavního soudu ze dne 11. 11. 2005 sp. zn. I. ÚS 453/03 (N 209/39 SbNU 215)].

43. V nyní posuzované věci se soudy nezabývaly dostatečně splněním předpokladů, za kterých je možné poskytnout ochranu svobodě projevu na úkor osobnostních práv stěžovatele. Za situace, kdy bylo v řízení prokázáno, že uveřejňování série článků v týdeníku *Reflex* a na on-line serverech vedlejší účastníci „*nebylo samoúčelné*“, ale šlo o sledování a kritizování výroků stěžovatele jako projev žurnalistické angažovanosti zaměřené na stěžovatele (str. 34 rozsudku městského soudu), a z dokazování podle názoru městského soudu vyplynulo, že „*lze v tomto směru hovořit až o angažované žurnalistice, žalovaný prostřednictvím tehdejšího šéfredaktora Reflexu i otevřeně přiznal, že bylo jejich cílem problematizovat cestu k naplnění ambicí osobám jako je žalobce*“ (str. 33 rozsudku), bylo úlohou soudu zabývat se otázkou, zda za těchto okolností lze vůbec ochranu svobodě projevu poskytnout. Městský soud však ve svém rozhodnutí navzdory závěrům o aktivistickém přístupu vedlejší účastnice a uplatnění žurnalistické angažovanosti zaměřením se na konkrétní veřejně činnou osobu – v tom čase kandidáta na funkci prezidenta republiky – nezhodnotil skutečnosti, jež by byly důvodem pro neposkytnutí ochrany svobody projevu vedlejší účastnice v důsledku jejího nerespektování povinností poskytovat spolehlivé a přesné informace v souladu s novinářskou etikou, a spokojil se jen s konstatováním, že předmětem intenzivního zájmu vedlejší účastnice byly i jiné osoby.

44. Uvedené závěry městského soudu, aprobovány vrchním soudem i Nejvyšším soudem, jsou v ústavněprávní rovině nepřijatelné. Na úkor práva stěžovatele zaručeného v čl. 10 odst. 1 Listiny byla poskytnuta ochrana difamujícím a lživým informacím, jakož i hodnotovým soudům samoúčelně zesměšňujícím osobu stěžovatele. Nadto je potřeba zdůraznit nerozlišování mezi hodnotovými soudy týkajícími se osoby stěžovatele (jeho difamující označování za „*Pitomia*“) a informacemi o názorech a tvrzeních stěžovatele a jejich věcnou kritikou. V řízení před soudy nebylo sporné, že označení stěžovatele bylo vytvořeno spojením jeho jména Tomio a základu hanlivých slovních výrazů „*pitomec*“, „*pitomý*“, „*pitomina*“ a obdobně. Městský soud přitom dospěl k závěru, že vedlejší účastnice takovýmto označením kriticky reaguje na názory a postoje stěžovatele a považuje je za „*jakési (až nebezpečné) pitominy, pitomosti a žalobce tak pak za pitomu, pitomce...*“. Městský soud tak vůbec nerozlišuje mezi kritikou osoby samotné a kritikou jí veřejně prezentovaných názorů a postojů. Jinými slovy, je rozdíl vyslovit se o nějaké konkrétní osobě, že je „*pitomec*“, ve srovnání

s tvrzením o tom, že názory dané osoby jsou „pitomé“. Jde o odlišné situace, při jejichž posuzování je nezbytné odlišit i intenzitu možného zásahu do osobnostních práv stěžovatele.

45. Svobodu projevu, jejíž součástí je i volnost novináře kriticky se vyjádřit k věcem veřejným, je potřeba odlišovat od paušálního hanlivého označování konkrétní osoby. Městský soud se však nezabýval obsahem jednotlivých výstupů publikovaných vedlejší účastnicí v kontextu kritiky konkrétního projevu nebo jednání stěžovatele, které by byly ve zveřejněném článku podrobeny hodnocení jeho autora, potažmo vedlejší účastnice. Přestože městským soudem bylo provedeno rozsáhlé dokazování, v jeho značné části se týkalo okolností, které neměly podstatný význam pro rozhodnutí (viz str. 12 až 23 a 25). Je zřejmé, že dokazování se zaměřilo na vytvoření si obrazu o stěžovateli na podkladě jeho veřejně prezentovaných názorů, a nikoli především právě na ty konkrétní články, jimiž měla být dle žaloby práva stěžovatele porušena.

46. Nelze tak vyloučit, že skutková tvrzení, popř. i hodnotící soudy, o něž v posuzované věci jde, mohly zasáhnout též do stěžovatelova práva na zachování jeho osobní cti. Bude přitom na obecných soudech, aby se důsledně zabývaly tím, zda se tak skutečně stalo. Ústavní soud na tomto místě proto pouze zdůrazňuje své již dříve jasně vyslovené závěry: „Čest je také integrální a důležitou součástí důstojnosti člověka. Formuje rovněž základ mnoha rozhodnutí činěných členy demokratické společnosti, která jsou fundamentální pro její dobré fungování. Čest hraje roli ve vztazích, jako např. koho zaměstnavatel zaměstná, resp. pro koho pracovník chce pracovat, je rozhodující při úvaze o tom, kdo má postoupit do vyšších pracovních či funkčních pozic, čest je důležitá pro rozhodnutí o tom, s kým navázat obchodní vztahy nebo komu bude dán hlas v politickém životě. Je-li jednou čest pošpiněna neopodstatněným obviněním vyjádřeným veřejně, a tím spíše v médiích, může být pověst a čest osoby poškozena navždy a zvláště pak v situaci, není-li dána možnost rehabilitace. Pokud taková situace nastane, prohrává jak osoba sama, tak i společnost. A právě proto nelze vycházet z toho, že ochrana pověsti, resp. cti, je záležitostí důležitou pouze pro dotčeného jednotlivce, případně jeho rodinu. Z těchto důvodů je ochranu pověsti, resp. cti, třeba vnímat i jako ochranu veřejného statku. Je proto ve veřejném zájmu, aby čest a pověst osob působících ve veřejném životě nebyla diskutována ve skutkově posunutých rovinách. Jak na poli politiky, tak ve sdělovacích prostředcích volič potřebuje být schopen rozeznat dobro od zla, aby nakonec mohl učinit informovaný výběr ve vztahu k politikovi i k médiím. Právě vzhledem k těmto úvahám smlouvy o lidských právech stejně jako Listina nepovažují svobodu projevu za absolutní právo (...). [viz náleží Ústavního soudu ze dne 11. 11. 2005 sp. zn. I. ÚS 453/03 (N 209/39 SbNU 215)].

47. Z hlediska míry přípustné expresivity hodnotových soudů konstatoval Ústavní soud již ve své rané judikatuře, že „veřejně šířená stanoviska by zásadně neměla vybočit z mezí v demokratické společnosti obecně uznávaných pravidel slušnosti, neboť jinak by ztratila charakter korektního úsudku nebo komentáře a jako taková by se mohla ocitnout mimo meze ústavní ochrany“ [náleží ze dne 10. 7. 1997 sp. zn. III. ÚS 359/96 (N 95/8 SbNU 367), viz též rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 18. 3. 2008 sp. zn. 30 Cdo 5018/2007 a ze dne 6. 9. 2011 sp. zn. 30 Cdo 149/2010]. Jak konstatoval Nejvyšší soud, „*právem přípustná kritika předpokládá, že při ní nejsou překročeny meze věcné a konkrétní kritiky a dále, že je přiměřená co do obsahu i formy. Takto jsou míněny i použité výrazy, formulace, spojení apod., přičemž podstatné je, že tato kritika tak nevybočuje z mezí nutných k dosažení sledovaného a zároveň společensky uznávaného účelu. O věcnou kritiku jde tedy, jestliže vychází z pravdivých výchozích podkladů (...). Současně však z těchto výchozích podkladů taková kritika musí logicky vyvozovat odpovídající, hodnotící úsudky – závěry. Nejsou-li tyto předpoklady pravdivé, případně je-li hodnotící úsudek difamující, nelze považovat kritiku za přípustnou.*“ (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2005 sp. zn. 30 Cdo 1872/2004). Jestliže v nynější věci městský

soud připustil, že difamující, opakovaně médií zveřejňované zkomolení jména stěžovatele ve spojení s karikaturou jeho podoby může představovat legitimní způsob přípustné kritiky („*projev oprávněné kritiky*“), což aprobovaly rovněž vrchní soud i Nejvyšší soud, nelze takový závěr z ústavněprávního hlediska přijmout. Přípustnou ji nečiní ani skutečnost, že se děla – jak zjistil městský soud – s cílem „*problematizovat cestu k naplnění ambicí osobám*“ jako je stěžovatel.

48. Poukazují-li městský soud i vrchní soud v právě uvedené souvislosti na rozsudek ESLP ve věci *Oberschlick proti Rakousku* (č. 2), v němž šlo o článek šéfredaktora časopisu Forum s názvem „*PS: „blbec“ místo „nacista“*“, kritizující veřejný projev předsedy Svobodné strany Rakouska (Freiheitliche Partei Österreichs) a předsedy zemské vlády Korutan Jörga Haidera, a označující uvedeného politika ve svém titulku i v textu výrazem „*Trottel*“ (blbec, pitomec, hlupák, slabomyslný apod.), Ústavní soud upozorňuje, že jakkoli ESLP stížnosti vyhověl, současně konstatoval, že článek byl v časopise otištěn spolu s textem projevu Jörga Haidera a jeho autor v něm na cca dvaceti řádcích vysvětloval, co ho vede k použití výrazu „*Trottel*“. ESLP připustil, že výroky autora článku, a především inkriminovaný výraz, mohou být považovány za polemické, avšak nepředstavují laciný osobní útok, jelikož autor pro ně podává objektivně srozumitelné vysvětlení, založené na provokativním projevu Jörga Haidera. Představují tak součást politické diskuse vyvolané posledně jmenovaným, a je nutno je považovat za názor, který se podle definice nehodí k prokazování pravdivosti. I když názor může být v principu označen za nepřiměřený (viz rovněž věc *De Haes a Gijssels proti Belgii*, 1997), tentokrát to podle ESLP není na místě. ESLP uzavřel, že i když je pravdou, že veřejně adresovaný výraz „*Trottel*“ může politika urážet, v daném případě se jeho použití zdá přiměřené rozhořčení, které bylo Jörgem Haiderem vědomě vyvoláno. Okolnosti nyní posuzované věci se však podle názoru Ústavního soudu od uvedené věci podstatně liší.

49. Městský soud totiž v nynější věci konstatoval, že stěžovatel byl „*v jádru sporu úspěšný*“ (str. 36 rozsudku), když byla vedlejší účastnice povinna uveřejnit svou omluvu za to, že v jednom článku a v jednom komentáři byl stěžovatel označován jako „*Pitomio*“ (výrok I.) a bylo jí uloženo zdržet se všech svých tištěných médiích i na on-line serverech komolení jména stěžovatele jako „*Pitomio*“, ledaže takové označení bude projevem oprávněné kritiky (výrok II.). Tyto vyhovující výroky odůvodnil městský soud tak, že v článku a komentáři uvedených v I. výroku rozsudku „*není označení „Pitomio“ projevem oprávněné kritiky, nýbrž projevem samoučelného zesměšnění/ponížení žalobce patvarem jména*“, které vedlejší účastnice opakovaně (čtyřikrát) užila „*samoučelně, jako prostou přezdívku, tedy mimo meze oprávněné kritiky. Samoučelné užití takové přezdívky zde dle soudu nepředstavuje ani tak zásah do cti, jako do důstojnosti žalobce. Při vážení přednosti svobody slova a ochrany osobnosti zde vítězí ochrana osobnosti, kdy užití výrazu „Pitomio“ je zde samoučelným nadužíváním, nikoli projevem oprávněné kritiky.*“ (str. 34). Současně však městský soud předtím v odůvodnění zároveň uvádí, že „*žalovaný (nesprávně řečeno týdeník Reflex) se na žalobce nezaměřil samoučelně, že sledoval a kritizoval jeho výroky a skutky*“ (str. 34) a že „*žádným z napadaných mediálních výstupů žalovaného (tedy dokonce nehledě na otázku jejich oprávněnosti) nedošlo k tomu, že by snad ve značné míře byla snížena důstojnost žalobce nebo jeho vážnost ve společnosti*“ (str. 32). Tyto vzájemně si odporující závěry nemohou vedle sebe logicky obstát.

50. Neobstojí ani rozlišování těch (dalších sedmi) případů, kdy došlo k užití výrazu „*Pitomio*“ podle obecných soudů oprávněně. Městský soud totiž nijak nezduvodnil, proč právě „*prvopočátek spojený s Reflexem č. 45/2012*“, na jehož titulní straně byla publikována celostránková upravená fotografie stěžovatele, vedle níž bylo velkými písmeny napsáno

„*Pitomio*“ a ve spodní části text „*A teď vám povím nejlepší vtip: budu prezidentem*“, odpovídá závěru městského soudu, že „*zde zjevně nejde o samoučelné použití, nýbrž koncentrované, nenadužívané vyjádření kritiky žalobce ze strany žalovaného, a to vždy v konkrétních souvislostech*“ (s. 34 rozsudku). Totéž platí o dalších obecnými soudy aprobovaných případech, včetně těch, kdy dochází k užití výrazu „*Pitomio*“ „*v kontextu informování o tom, že žalobce se proti užívání tohoto výrazu brání, potažmo k zrodu přezdívky*“ (viz druhý a čtvrtý odstavec na str. 34 rozsudku městského soudu). K posléze uvedeným „informativním“ článkům v týdeníku Reflex či na webu www.reflex.cz městský soud pouze uvádí, že takový odkaz či citace jsou v nich „*legitimní a nesamoučelné, resp. to bezesporu platí, pokud je o nich informováno přiléhavě*“ (str. 35 rozsudku).

51. Konečně nelze odhlédnout ani od toho, že v odkazované věci *Oberschlick proti Rakousku* (č. 2) šlo o bezprostřední reakci na konkrétní projev kritizovaného politika, přičemž v ní nedošlo k difamujícímu komolení jeho jména, ale k označení jeho osoby hanlivým slovem. Odlišnost nyní posuzované věci od předkládaného případu ostatně ve svém vyjádření uznal i městský soud, podle něhož při prvním užití výrazu „*Pitomio*“ (viz předchozí bod) žalovanou (jež městský soud aproboval jako projev oprávněné kritiky) nešlo o bezprostřední reakci jako v případě řešeném odkazovaným rozhodnutím ESLP, ani nešlo o zcela srovnatelnou situaci z hlediska tvaru a povahy užitého výrazu. Jak uvádí městský soud, nebyl totiž použit výraz „*pitomec*“, jak by odpovídal bezprostřední reakci, ale výraz „*Pitomio*“ jako „*specifický projev koncentrované kritiky stěžovatele ..., kritiky sice s kontroverzními výrazovými prostředky, avšak nikoli – vzhledem ke konkrétním okolnostem – nepřijatelnými*“. Které konkrétní okolnosti (souvislosti) v daném případě (i případech dalších) podle názoru soudů ospravedlňují zavedení hanlivého komolení jména, však z napadených rozhodnutí seznat nelze; za takové nepochybně nelze považovat samotnou skutečnost, že vedlejší účastnice výraz „*Pitomio*“ nepoužila izolovaně, ale jako součást klaunské karikatury na titulní straně (str. 32 rozsudku městského soudu), že tak učinila v době spojené s kandidaturou stěžovatele na funkci prezidenta republiky (str. 34 téhož rozsudku), ani zcela obecný závěr učiněný z dokazování, že vedlejší účastnice své názory na stěžovatele „*čtenářům rozsáhle vysvětluje a popisuje, že čtenář ví, na základě jakých konkrétních názorů, postojů a činů volí žalovaný uvedenou slovní zkratku ke kritické identifikaci žalobce*“ [srov. str. 9 a 19 téhož rozsudku, kde k inkriminovanému vydání týdeníku Reflex č. 45/2012 soud pouze stručně reprodukuje obsah titulní strany a v něm obsažených dvou článků].

52. V nálezu sp. zn. IV. ÚS 146/04 Ústavní soud dospěl k závěru, že politik nevyhnutelně a vědomě předkládá novinářům a široké veřejnosti ke kontrole každé své slovo a čin, a proto musí projevit vyšší stupeň tolerance. Ochrana osobnosti se vztahuje i na politiky, dokonce i tehdy, kdy nejednají jako soukromé osoby, avšak v takových případech požadavek zmíněné ochrany musí být poměřován ve vztahu k zájmu na otevřené diskusi o politických tématech. Současně ovšem Ústavní soud dovodil, že i když hodnotící soud nelze jakkoli dokazovat, je však nutné zkoumat, zda se zakládá na pravdivé informaci, zda forma jeho veřejné prezentace je přiměřená a zda zásah do osobnostních práv je nevyhnutelným průvodním jevem výkonu kritiky, tzn. zda primárním cílem kritiky není hanobení a zneuctění dané osoby. Ačkoli totiž ve věci *Oberschlick proti Rakousku* (č. 2) ESLP připustil vůči veřejně činné osobě i použití ostřejšího výrazu, šlo o specifickou situaci, kdy objektem kritiky byl krajně pravicový politik kritizovaný právě za projev relativizující zločiny vojáků nacistického Německa (nález sp. zn. IV. ÚS 1511/13, bod 48 odůvodnění). Ostatně právě v naposled odkazovaném nálezu Ústavní soud aproboval závěry obecných soudů, podle nichž výroky na adresu veřejně činné osoby (v dané věci starosty), že jde o „*moudra, která může plodit jen naprostý cynik a pitomec*“ či o „*... sklon chovat se jako hovado*“ jsou zjevným překročením mezí slušnosti, když shledal, že

tyto výroky v uvedeném případě již působily jako osobní samoučelné urážky, jejichž intenzita nebyla adekvátní ke kritizované skutečnosti. Slovní výpady směřované *ad personam* by přitom podle Ústavního soudu měly být chráněny méně než kritika *ad rem* (nález sp. zn. IV. ÚS 1511/13, body 46 a 48 odůvodnění). Tato kritéria pro posuzování tvrzených zásahů do stěžovatelových práv soudy v nynější věci náležitě neuplatnily, když se nezabývaly tím, zda v jimi aprobovaných případech kritiky na adresu stěžovatele šlo o srovnatelnou situaci, tedy zda se ve svém konkrétním politickém projevu dopustil nějakých extrémních prohlášení, nepřijatelných ve státě založeném na úctě k základním právům a svobodám člověka a občana (čl. 1 Ústavy a čl. 1 a čl. 17 odst. 4 Listiny), na která by bylo nutno reagovat natolik expresivně, jako to činila vedlejší účastnice, tedy užíváním hanlivé zkomoleniny stěžovatelova jména, odvozené od slova „pitomec“.

53. V nálezu sp. zn. IV. ÚS 1511/13 Ústavní soud též uvedl, že jde-li o kritiku veřejně činných osob, je nutno vždy zvážit, zda je při kritice konkrétní osoby zasaženo do její profesní sféry, nebo sféry soukromého života. Zasahuje-li kritika sféru profesní, je chráněna více než kritika zasahující do sféry soukromé (srov. např. rozsudek ESLP *Dalban proti Rumunsku* ze dne 28. 9. 1999, č. 28114/95, bod 50 odůvodnění). Ani tento aspekt soudy v dané věci na zřetel nevzaly.

54. Ústavní soud zastává názor, že svoboda projevu nemá vést k tomu, aby byla jakákoli osoba – včetně osob veřejně činných – v očích veřejnosti samoučelně cíleně zesměšňována. Informování o věcech veřejných médií za použití prostředků dotýkajících se lidské důstojnosti, osobní cti či jména určité osoby nemůže být ospravedlněno ani snahou zabránit komukoliv získat mandát pro výkon veřejné funkce. Média, mnohdy označovaná za „hlídacího psa demokracie“, musí respektovat její principy a základy, na kterých stojí, zejména úctu k základním právům každého člověka, především k jeho lidské důstojnosti, osobní cti, dobré pověsti a k ochraně jeho jména, jakož i politický pluralismus a otevřenost demokratické společnosti. Jejich úlohou je pravdivě informovat o věcech veřejných a umožnit široké veřejnosti utvářet si vlastní názor na dění ve společnosti. Prosazování aktivistického přístupu nebo kampaně zaměřené na konkrétní osobu jen s cílem ji difamovat, nadto způsobem vybočujícím z obecně uznávaných pravidel slušnosti, a znevýhodnit ji tak v politickém boji o veřejnou funkci, nemůže požívat soudní ochrany.

55. Řečené pak zvláště platí pro ochranu jména fyzické osoby. Jménem člověka je přitom nejen jeho příjmení (popř. i rodné příjmení), ale též osobní jméno, popř. jeho další jména, která mu podle zákona náležejí. Vedle jména rodového (tj. příjmení) je tedy chráněno i jméno vlastní, a to zejména tehdy – jak připomněl i Nejvyšší soud (str. 5 jeho usnesení) – když se pro konkrétní osobu stalo jako individualizační znak výrazně osobitým. Ústavní soud má za to, že podstatou ochrany jména podle čl. 10 odst. 1 Listiny, je právo každého člověka na to, aby byl bez ohledu na své společenské postavení označován vždy svým skutečným jménem. Člověk dostává jméno okamžitě po narození, jeho výběr obvykle provádějí rodiče, a zůstává mu zpravidla po celý život. Proto má pro jednotlivce hluboký osobní význam, aby jeho jméno nebylo komoleno, zvláště pak do podoby evokující hanlivé označení. Právo na jméno je proto chráněno též mezinárodními smlouvami o lidských právech (viz čl. 24 odst. 2 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech a čl. 7 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte). V posuzované věci však soudy konkrétně nezkoumaly legitimitu zásahu do ochrany stěžovatelova jména jednotlivě v každém z uvedených (jimi aprobovaných) případů údajně „oprávněné kritiky“, Nejvyšší soud se v podstatě spokojil jen s obecným závěrem, že právo na jméno ostatním osobnostním právům „není nikterak nadřazeno“, protože „nelze vyloučit analogickou možnost postižení jména člověka případným zkarikováním“. To ale nic nevypovídá o ústavní souladnosti těchto zásahů.

56. S ohledem na výše uvedené Ústavní soud dospěl k závěru, že ústavní stížnost je důvodná, proto ji vyhověl a podle § 82 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu zrušil napadená rozhodnutí městského soudu (ve výrocích napadených ústavní stížností), vrchního soudu i Nejvyššího soudu. Úkolem městského soudu bude ve světle výše uvedených závěrů Ústavního soudu opětovně ve věci rozhodnout při zohlednění všech relevantních okolností a důsledném rozlišování hodnotících úsudků a skutkových tvrzení, jakož i při rozlišování kritiky jednotlivce od kritiky jeho názorů a postojů.

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 10. března 2020

Jiří Zemánek v.r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení:
E. Kameníková

Právní věta:

I. Podstatou ochrany jména podle čl. 10 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, je právo každého člověka na to, aby byl bez ohledu na své společenské postavení označován vždy svým skutečným jménem. Proto má pro jednotlivce hluboký osobní význam, aby jeho jméno nebylo komoleno, zvláště pak do podoby evokující hanlivé označení.

II. Svoboda projevu nemá vést k tomu, aby byla jakákoliv osoba – včetně osob veřejně činných – v očích veřejnosti samoučelně cíleně zesměšňována. Informování o věcech veřejných médií za použití prostředků dotýkajících se lidské důstojnosti, osobní cti či jména určité osoby nemůže být ospravedlněno ani snahou zabránit komukoliv získat mandát pro výkon veřejné funkce. Prosazování aktivistického přístupu nebo kampaně médií zaměřené na konkrétní osobu jen s cílem ji difamovat, nadto způsobem vybočujícím z obecně uznávaných pravidel slušnosti, a znevýhodnit ji tak v politickém boji o veřejnou funkci, nemůže požívat soudní ochrany.

III. Přestože hodnotící soud na adresu veřejně činné osoby nelze jakkoli dokazovat, je nutné zkoumat, zda se zakládá na pravdivé informaci, zda forma jeho veřejné prezentace je přiměřená a zda zásah do osobnostních práv je nevyhnutelným průvodním jevem výkonu kritiky, tzn. zda primárním cílem kritiky není hanobení a zneuctění dané osoby.